

Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Store Afdeling)

19. juni 2018*

»Præjudiciel forelæggelse – område med frihed, sikkerhed og retfærdighed – tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold – direktiv 2008/115/EF – artikel 3, nr. 2) – begrebet »ulovligt ophold« – artikel 6 – vedtagelse af en afgørelse om tilbagesendelse inden udfaldet af det søgsmål, der er blevet anlagt til prøvelse af den ansvarlige myndigheds afslag på en ansøgning om international beskyttelse – Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – artikel 18, artikel 19, stk. 2, og artikel 47 – princippet om non-refoulement – retten til effektive retsmidler – tilladelse til at forblive i en medlemsstat«

I sag C-181/16,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Conseil d'État (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Belgien) ved afgørelse af 8. marts 2016, indgået til Domstolen den 31. marts 2016, i sagen

Sadikou Gnandi

mod

État belge,

har

DOMSTOLEN (Store Afdeling),

sammensat af præsidenten, K. Lenaerts, vicepræsidenten, A. Tizzano, afdelingsformændene R. Silva de Lapuerta, T. von Danwitz (refererende dommer), J.L. da Cruz Vilaça, C.G. Fernlund og C. Vajda samt dommerne E. Juhász, C. Toader, M. Safjan, D. Šváby, M. Berger, E. Jarašiūnas, K. Jürimäe og C. Lycourgos,

generaladvokat: P. Mengozzi,

justitssekretær: fuldmægtig R. Șereș,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 1. marts 2017,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Sadikou Gnandi ved avocat D. Andrien,
- den belgiske regering ved C. Pochet og M. Jacobs, som befuldmægtigede, bistået af avocats C. Piront, S. Matray og D. Matray,

* Processprog: fransk.

- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved C. Cattabriga og M. Heller, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 15. juni 2017,

på grundlag af kendelsen om genoptagelse af den mundtlige forhandling af 25. oktober 2017 og efter retsmødet den 11. december 2017,

efter at der er afgivet indlæg af:

- Sadikou Gnandi ved avocat D. Andrien,
- den belgiske regering ved C. Pochet, M. Jacobs og C. Van Lul, som befuldmægtigede, bistået af avocats C. Piront, S. Matray og D. Matray,
- den tjekkiske regering ved M. Smolek og J. Vlácil, som befuldmægtigede,
- den tyske regering ved R. Kanitz, som befuldmægtiget,
- den franske regering ved E. de Moustier, E. Armoët og D. Colas, som befuldmægtigede,
- den nederlandske regering ved M.K. Bulterman, P. Huurnink og J. Langer, som befuldmægtigede,
- Europa-Kommissionen ved C. Cattabriga, M. Heller og M. Condou-Durande, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat supplerende forslag til afgørelse i retsmødet den 22. februar 2018,

afsagt følgende

Dom

- 1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold (EUT 2008, L 348, s. 98), af Rådets direktiv 2005/85/EF af 1. december 2005 om minimumsstandarder for procedurer for tildeling og fratagelse af flygtningestatus i medlemsstaterne (EUT 2005, L 326, s. 13) samt af princippet om non-refoulement og af adgangen til effektive retsmidler, som er fastsat i artikel 18 og artikel 19, stk. 2, henholdsvis artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder (herefter »chartret«).
- 2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Sadikou Gnandi og État belge vedrørende lovligheden af en afgørelse, hvorved den førstnævnte blev påbudt at forlade Belgien.

Retsforskrifter

Genèvekonventionen

- 3 Artikel 33 i konventionen om flygtninges retsstilling, der blev undertegnet i Genève den 28. juli 1951 (*United Nations Treaty Series*, bind 189, s. 150, nr. 2545 (1954)), som suppleret ved protokollen om flygtninges retsstilling, der blev indgået i New York den 31. januar 1967, og som selv trådte i kraft den 4. oktober 1967 (herefter »Genèvekonventionen«), har overskriften »Forbud mod udvisning eller afvisning« og fastsætter følgende i stk. 1:

»Ingen kontraherende stat må på nogen som helst måde udvise eller afvise en flygtning ved grænserne til sådanne områder, hvor hans liv eller frihed ville være truet på grund af hans race, religion, nationalitet, hans tilhørsforhold til en særlig social gruppe eller hans politiske anskuelser.«

EU-retten

Direktiv 2003/9/EF og 2013/33/EU

- 4 Artikel 2, litra c), i Rådets direktiv 2003/9/EF af 27. januar 2003 om fastlæggelse af minimumsstandards for modtagelse af asylansøgere i medlemsstaterne (EUT 2003, L 31, s. 18) indeholder en definition af begrebet »asylansøger«, hvorefter der i direktivet herved forstås »en tredjelandsstatsborger eller statsløs, der har indgivet en asylansøgning, som der endnu ikke er taget endelig stilling til«.
- 5 Direktivets artikel 3 med overskriften »Anvendelsesområde« bestemmer følgende i stk. 1:
- »Dette direktiv finder anvendelse på alle tredjelandsstatsborgere og statsløse, der indgiver en asylansøgning ved en medlemsstats grænse eller på dennes område, og som har tilladelse til at opholde sig på dette område som asylansøgere [...]«
- 6 Artikel 2, litra c), og artikel 3, stk. 1, i direktiv 2003/9 er med en i det væsentlige identisk ordlyd blevet erstattet af henholdsvis artikel 2, litra b), og artikel 3, stk. 1, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/33/EU af 26. juni 2013 om fastlæggelse af standarder for modtagelse af ansøgere om international beskyttelse (EUT 2013, L 180, s. 96).

Direktiv 2005/85 og 2013/32/EU

- 7 Anden og ottende betragtning til direktiv 2005/85 har følgende ordlyd:
- »(2) Det Europæiske Råd nåede [...] til enighed om at arbejde for oprettelsen af et fælles europæisk asylsystem, som bygger på en fuldstændig og inklusiv anvendelse af [Genèvekonventionen], og bekræfter dermed »non refoulement«-princippet og sikrer, at ingen sendes tilbage til forfølgelse.
- [...]
- (8) Dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, som bl.a. anerkendes i [chartret].«

- 8 Direktivets artikel 7, der har overskriften »Ret til at forblive i medlemsstaten under behandlingen af ansøgningen«, bestemmer:

»1. Ansøgere har lov til at forblive i medlemsstaten, men kun med henblik på proceduren og indtil den besluttende myndighed har truffet afgørelse efter de procedurer i første instans, der er fastsat i kapitel III. Denne ret til at forblive giver ikke ret til opholdstilladelse.

2. Medlemsstaterne må kun indrømme en undtagelse fra denne regel, hvis en fornyet ansøgning ikke vil blive realitetsbehandlet, jf. artikel 32 og 34, eller hvis de vil overgive eller udlevere en person til enten en anden medlemsstat i henhold til forpligtelser, der følger af en europæisk arrestordre [...], eller til et tredjeland eller til internationale straffedomstole eller -tribunaler.«

- 9 Artikel 39 i direktiv 2005/85 med overskriften »Retten til effektive retsmidler« indeholder i stk. 1 en forpligtelse for medlemsstaterne til at sikre asylansøgere retten til effektive retsmidler. Direktivets artikel 39, stk. 3, er sålydende:

»Medlemsstaterne fastsætter om nødvendigt regler i overensstemmelse med deres internationale forpligtelser med hensyn til

- a) om retsmidlerne som omhandlet i stk. 1 skal bevirke, at ansøgere får lov til at forblive i den pågældende medlemsstat, indtil behandlingen af deres sag er afsluttet, og
- b) muligheden for retsmidler eller beskyttende foranstaltninger, såfremt retsmidlet som omhandlet i stk. 1 ikke giver ansøgerne lov til at forblive i den pågældende medlemsstat, indtil behandlingen af deres sag er afsluttet. [...]

[...]«

- 10 Artikel 7 og 39 i direktiv 2005/85 er blevet erstattet af henholdsvis artikel 9 og 46 i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2013/32/EU af 26. juni 2013 om fælles procedurer for tildeling og fratagelse af international beskyttelse (EUT 2013, L 180, s. 60).

- 11 Artikel 9 i direktiv 2013/32, der har overskriften »Ret til at forblive i medlemsstaten under behandlingen af ansøgningen«, har følgende ordlyd:

»1. Ansøgere har lov til at forblive i medlemsstaten, men kun med henblik på proceduren og indtil den besluttende myndighed har truffet afgørelse efter de procedurer i første instans, der er fastsat i kapitel III. Denne ret til at forblive giver ikke ret til opholdstilladelse.

2. Medlemsstaterne må kun indrømme en undtagelse fra denne regel, hvis en person indgiver en fornyet ansøgning, jf. artikel 41, eller hvis de vil overgive eller udlevere en person til enten en anden medlemsstat i henhold til forpligtelser, der følger af en europæisk arrestordre [...], eller til et tredjeland, eller til internationale straffedomstole eller -tribunaler.

[...]«

- 12 Direktivets artikel 46 med overskriften »Retten til effektive retsmidler« fastsætter følgende i stk. 5:

»Med forbehold af stk. 6 tillader medlemsstaterne, at ansøgerne forbliver på området, indtil fristen for at udøve retten til et effektivt retsmiddel er udløbet, og, såfremt ansøgeren har udøvet denne ret inden udløbet af fristen, indtil behandlingen af sagen er afsluttet.«

Direktiv 2008/115

13 2., 4., 6., 8., 9., 12. og 24. betragtning til direktiv 2008/115 er sålydende:

»(2) Det Europæiske Råd opfordrede [...] til, at der udformes en effektiv udsendelses- og repatrieringspolitik, der bygger på fælles standarder, så personer tilbagesendes på en human måde og med fuld respekt for deres grundlæggende rettigheder og værdighed.

[...]

(4) Der skal fastsættes klare, gennemsigtige og retfærdige regler for at sikre en effektiv tilbagesendelsespolitik, der er en nødvendig del af en velforvaltet migrationspolitik.

[...]

(6) Medlemsstaterne bør sikre, at tredjelandsstatsborgeres ulovlige ophold bringes til ophør efter en retfærdig og gennemsigtig procedure. [...]

[...]

(8) Det anerkendes, at det er medlemsstaternes legitime ret at sende tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold tilbage, forudsat at der findes retfærdige og effektive asylsystemer, som fuldt ud respekterer non-refoulement-princippet.

(9) I henhold til [direktiv 2005/85] bør en tredjelandsstatsborger, der har ansøgt om asyl i en medlemsstat, ikke anses for at opholde sig ulovligt på den medlemsstats område, før der gives afslag på ansøgningen eller en afgørelse, der bringer den pågældendes opholdsret som asylansøger til ophør, er trådt i kraft.

[...]

(12) Der bør træffes foranstaltninger for så vidt angår tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold, som endnu ikke kan udsendes. [...] [...]

[...]

(24) Dette direktiv respekterer de grundlæggende rettigheder og overholder de principper, som navnlig er anerkendt i [chartret].«

14 Direktivets artikel 2, stk. 1, præciserer, at direktivet finder anvendelse på tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold på en medlemsstats område.

15 Nævnte direktivs artikel 3 har følgende ordlyd:

»I dette direktiv forstås ved:

[...]

2) »ulovligt ophold«: tilstedeværelsen på en medlemsstats område af en tredjelandsstatsborger, som ikke opfylder eller ikke længere opfylder de betingelser for indrejse, der er fastsat i artikel 5 i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 562/2006 af 15. marts 2006 om indførelse af en fællesskabskodeks for personers grænsepassage (Schengen-grænsekodeks) (EUT 2006, L 105, s. 1)], eller andre betingelser for indrejse, ophold eller bopæl i den pågældende medlemsstat

[...]

- 4) »afgørelse om tilbagesendelse«: en administrativ eller retslig afgørelse eller retsakt, der fastslår eller erklærer, at en tredjelandstatsborgers ophold er ulovligt, og som pålægger eller fastslår en forpligtelse for den pågældende til at vende tilbage
- 5) »udsendelse«: håndhævelse af forpligtelsen til at vende tilbage, dvs. den fysiske transport ud af medlemsstaten

[...]«

- 16 Artikel 5 i direktiv 2008/115 med overskriften »Non-refoulement, barnets tarv, familieliv og helbredstilstand« er sålydende:

»Når medlemsstaterne gennemfører dette direktiv, tager de behørigt hensyn til

- a) barnets tarv
 - b) familieliv
 - c) den pågældende tredjelandstatsborgers helbredstilstand
- og respekterer non-refoulement-princippet.«

- 17 Direktivets artikel 6, der har overskriften »Afgørelse om tilbagesendelse«, bestemmer:

»1. Medlemsstaterne træffer afgørelse om tilbagesendelse vedrørende enhver tredjelandstatsborger, som opholder sig ulovligt på deres område, jf. dog de undtagelser, der er anført i stk. 2-5.

[...]

4. Medlemsstaterne kan når som helst af menneskelige, humanitære eller andre grunde beslutte at tildele en tredjelandstatsborger, som opholder sig ulovligt på deres område, en selvstændig opholdstilladelse eller anden tilladelse, som giver ret til ophold. I så fald træffes der ikke afgørelse om tilbagesendelse. Hvis der allerede er truffet afgørelse om tilbagesendelse, ophæves afgørelsen, eller den stilles i bero i den periode, hvor opholdstilladelsen eller en anden tilladelse, som giver ret til ophold, er gyldig.

[...]

6. Dette direktiv er ikke til hinder for, at medlemsstaterne træffer afgørelse om ophør af lovligt ophold sammen med en afgørelse om tilbagesendelse og/eller en afgørelse om udsendelse og/eller en afgørelse om indrejseforbud i en og samme administrative eller retslige afgørelse eller retsakt i henhold til deres nationale lovgivning, jf. dog de retssikkerhedsgarantier, der gælder i henhold til kapitel III og i henhold til andre relevante bestemmelser i fællesskabslovgivningen og national lovgivning.«

- 18 Direktivets artikel 7 med overskriften »Frivillig udrejse« er sålydende:

»1. I en afgørelse om tilbagesendelse fastsættes en passende frist for frivillig udrejse på mellem syv og tredive dage, jf. dog de undtagelser, der er anført i stk. 2 og 4. Medlemsstaterne kan i deres nationale lovgivning fastsætte, at en sådan frist kun indrømmes efter begæring fra den pågældende tredjelandstatsborger. I så fald underretter medlemsstaterne de pågældende tredjelandstatsborgere om muligheden for at indgive en sådan begæring.

[...]

2. Medlemsstaterne forlænger, hvor dette er nødvendigt, fristen for frivillig udrejse i en passende periode under hensyntagen til de særlige forhold i den enkelte sag såsom opholdets varighed, eventuelle skolesøgende børn og eventuelle andre familiemæssige og sociale tilknytninger.

[...]«

19 Direktivets artikel 8 med overskriften »Udsendelse« fastsætter:

»1. Medlemsstaterne træffer alle nødvendige foranstaltninger til at fuldbyrde afgørelsen om tilbagesendelse, hvis der ikke er indrømmet en frist for frivillig udrejse i henhold til artikel 7, stk. 4, eller hvis forpligtelsen til at vende tilbage ikke er blevet opfyldt inden for den frist for frivillig udrejse, som er indrømmet i henhold til artikel 7.

[...]

3. Medlemsstaterne kan vedtage en særskilt administrativ eller retslig afgørelse eller retsakt om udsendelse.

[...]«

20 Artikel 9, stk. 1, i direktiv 2008/115 har følgende ordlyd:

»Medlemsstaterne udsætter en udsendelse,

a) hvis den vil krænke non-refoulement-princippet, eller

b) så længe der indrømmes suspension i henhold til artikel 13, stk. 2.«

21 Direktivets artikel 13, der har overskriften »Retsmidler«, og som er indeholdt i direktivets kapitel III vedrørende »[r]etssikkerhedsgarantier«, fastsætter følgende i stk. 1:

»Den pågældende tredjelandstatsborger skal have adgang til effektive retsmidler til at klage over eller søge prøvning af afgørelser vedrørende tilbagesendelse som omhandlet i artikel 12, stk. 1, ved en kompetent retslig eller administrativ myndighed eller et kompetent organ, sammensat af medlemmer, der er upartiske og er sikret uafhængighed.«

22 Nævnte direktivs artikel 15, stk. 1, er sålydende:

»Medmindre andre tilstrækkelige og mindre indgribende foranstaltninger kan anvendes effektivt i det konkrete tilfælde, må medlemsstaterne kun frihedsberøve en tredjelandstatsborger, der er genstand for tilbagesendelsesprocedurer, for at forberede en tilbagesendelse og/eller gennemføre en udsendelse, navnlig når

a) der er risiko for, at den pågældende vil forsvinde, eller

b) den pågældende tredjelandstatsborger undviger eller lægger hindringer i vejen for forberedelsen af tilbagesendelses- eller udsendelsesprocessen.

Enhver frihedsberøvelse skal være af så kort varighed som muligt og må kun opretholdes, så længe udsendelsen er under forberedelse og gennemføres med nødvendig omhu.«

Belgisk ret

- 23 Artikel 39/70, stk. 1, i loi du 15 décembre 1980 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (lov af 15.12.1980 om udlændinges indrejse, etablering og ophold på samt udsendelse fra statens område) (*Moniteur belge* af 31.12.1980, s. 14584) fastsætter i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen (herefter »lov af 15. december 1980«), følgende:

»Uden udlændingens samtykke kan der ikke ske nogen tvangsfuldbyrdelse af udsendelses- eller hjemsendelsesforanstaltninger over for den pågældende inden for fristen for at anlægge sag og under behandlingen af denne.«

- 24 Samme lovs artikel 52/3, stk. 1, første og andet afsnit, bestemmer følgende:

»Såfremt Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides [(generalkommissær for flygtninge og statsløse)] ikke imødekommer en ansøgning om asyl eller giver en udlænding afslag på tildeling af flygtningestatus eller på subsidiær beskyttelsesstatus, udsteder ministeren eller dennes befuldmægtigede, når udlændingen opholder sig ulovligt her i landet, straks et påbud om at forlade området af de grunde, der er fastsat i artikel 7, stk. 1, nr. 1)-12). Denne afgørelse meddeles udlændingen i henhold til artikel 51/2.

Såfremt Conseil du contentieux des étrangers [(domstol i udlændingeretlige sager)] ikke giver medhold i en sag, som udlændingen har anlagt til prøvelse af en afgørelse truffet af Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides i henhold til artikel 39/2, stk. 1, nr. 1), træffer ministeren eller dennes befuldmægtigede, når udlændingen opholder sig ulovligt her i landet, straks afgørelse om at forlænge det påbud om at forlade området, der er udstedt i henhold til stk. 1. Denne afgørelse meddeles straks udlændingen i henhold til artikel 51/2«.

- 25 Artikel 75, stk. 2, i arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers (kongelig bekendtgørelse af 8.10.1981 om udlændinges indrejse, etablering og ophold på samt udsendelse fra statens område) (*Moniteur belge* af 27.10.1981, s. 13740) bestemmer i den affattelse, der finder anvendelse på de faktiske omstændigheder i hovedsagen, følgende:

»Såfremt Commissaire général aux Réfugiés et aux Apatrides giver en udlænding afslag på tildeling af flygtningestatus eller på subsidiær beskyttelsesstatus eller ikke imødekommer en ansøgning om asyl, pålægger ministeren eller dennes befuldmægtigede ved påbud udlændingen at forlade området i henhold til artikel 52/3, stk. 1, i lov [af 15. december 1980]«.

Twisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

- 26 Den 14. april 2011 indgav Sadikou Gnandi, der er togolesisk statsborger, en ansøgning om international beskyttelse til de belgiske myndigheder, hvilken den 23. maj 2014 blev afslået af Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (generalkommissær for flygtninge og statsløse, herefter »CGRA«). Den 3. juni 2014 udstedte État belge gennem Office des étrangers (udlændingekontoret, Belgien) et påbud om, at Sadikou Gnandi skulle forlade landet.
- 27 Den 23. juni 2014 anlagde Sadikou Gnandi sag ved Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager, Belgien) til prøvelse af CGRA's afgørelse af 23. maj 2014. Samme dag anmodede han denne domstol om at annullere og udsætte gennemførelsen af påbuddet af 3. juni 2014 om at forlade landet.

28 Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) forkastede ved dom af 31. oktober 2014 det søgsmål, der var blevet anlagt til prøvelse af CGRA's afgørelse af 23. maj 2014, og ved dom af 19. maj 2015 det søgsmål, som var blevet anlagt til prøvelse af påbuddet af 3. juni 2014 om at forlade landet. Sadikou Gnandi iværksatte appel til prøvelse af disse to domme ved Conseil d'État (appeldomstol i forvaltningsretlige sager, Belgien), som den 10. november 2015 ophævede den dom, som var blevet afsagt af Conseil du contentieux des étrangers den 31. oktober 2014, og hjemviste sagen til sidstnævnte. Hovedsagen vedrører alene den kassationsappel, som Sadikou Gnandi har iværksat til prøvelse af dom afsagt af Conseil du contentieux des étrangers den 19. maj 2015.

29 Inden for rammerne af den nævnte sag har Conseil d'État (appeldomstol i forvaltningsretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 5 i direktiv [2008/115], der pålægger medlemsstaterne i forbindelse med gennemførelsen af direktivet at respektere princippet om non-refoulement og retten til effektive retsmidler i samme direktivs artikel 13, stk. 1, og i artikel 47 i [chartret], fortolkes således, at den er til hinder for, at der træffes afgørelse om tilbagesendelse, således som det fremgår af artikel 6 i direktiv [2008/115] og artikel 52/3, stk. 1, i [lov af 15. december 1980] og artikel 75, stk. 2, i arrêté royal du 8 octobre 1981 sur l'accès au territoire, le séjour, l'établissement et l'éloignement des étrangers [(kongelig bekendtgørelse af 8.10.1981 om udlændinges indrejse, etablering og ophold på samt udsendelse fra statens område)], så snart [CGRA] har givet afslag på en ansøgning om asyl, og dermed inden retsmidlerne til prøvelse af denne afgørelse [om afslag] er udtømt, og inden asylproceduren er endelig afsluttet?«

Hvorvidt tvisten i hovedsagen fortsat består

30 Den belgiske regering har for Domstolen gjort gældende, at det ikke længere er fornødent at påkende det præjudicielle spørgsmål, idet det i hovedsagen omhandlede påbud om at forlade landet er blevet uvirksomt som følge af, at Sadikou Gnandi er blevet meddelt midlertidig opholdstilladelse, og af den omstændighed, at Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) den 11. marts 2016 afsagde dom, hvorved CGRA's afgørelse af 23. maj 2014 blev annulleret.

31 I denne henseende følger det såvel af ordlyden som opbygningen af artikel 267 TEUF, at den præjudicielle procedure forudsætter, at der reelt verserer en retssag for den nationale domstol, og at denne domstol skal træffe en afgørelse, hvis udfald kan påvirkes af den dom, som Domstolen afsiger efter præjudiciel forelæggelse. Domstolen skal derfor, endog af egen drift, efterprøve, om tvisten i hovedsagen fortsat består (jf. i denne retning dom af 13.9.2016, Rendón Marín, C-165/14, EU:C:2016:675, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis).

32 I det foreliggende tilfælde fremgår det af de sagsakter, som Domstolen råder over, at Sadikou Gnandi, efter indgivelsen af nærværende anmodning om præjudiciel afgørelse, ved afgørelse fra Office des étrangers (udlændingekontoret) af 8. februar 2016 blev meddelt tilladelse til at opholde sig i Belgien frem til den 1. marts 2017, og at hans ansøgning om international beskyttelse efter afsigelsen af dommen fra Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) af 11. marts 2016 på ny blev afslået af CGRA den 30. juni 2016.

33 Den forelæggende ret har på Domstolens opfordring til at oplyse denne, om den nævnte ret stadig var af den opfattelse, at en besvarelse af dens spørgsmål fortsat var nødvendig for at kunne træffe afgørelse, svaret, at den ønskede at fastholde sin anmodning om præjudiciel afgørelse. Den forelæggende ret har i det væsentlige præciseret, at den annullation af CGRA's afgørelse af 23. maj 2014, der blev foranstaltet ved dommen fra Conseil du contentieux des étrangers (domstol i udlændingeretlige sager) af 11. marts 2016, ikke i sig selv har haft nogen retsvirkninger på det i hovedsagen omhandlede påbud om at forlade landet, og at meddelelsen af en midlertidig opholdstilladelse til Sadikou Gnandi ikke havde

medført en implicit tilbagetrækning af dette påbud. Den forelæggende ret har tilføjet, at påbuddet igen havde virkning fra den 30. juni 2016, som var den dato, hvor CGRA traf det nye afslag på Sadikou Gnandis ansøgning om international beskyttelse.

- 34 I denne henseende tilkommer det ikke Domstolen under en præjudiciel forelæggelse at udtale sig om fortolkningen af de nationale bestemmelser (dom af 17.12.2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis). Henset til den forelæggende rets oplysninger skal det følgelig fastslås, at tvisten i hovedsagen fortsat verserer for den nævnte ret, og at Domstolens svar på det forelagte spørgsmål fortsat er hensigtsmæssigt for løsningen af denne tvist. Der skal derfor træffes afgørelse vedrørende anmodningen om præjudiciel afgørelse.

Om det præjudicielle spørgsmål

- 35 Med det præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om direktiv 2008/115, sammenholdt med direktiv 2005/85 og i lyset af det princip om non-refoulement og den ret til effektive retsmidler, der er fastsat i chartrets artikel 18, artikel 19, stk. 2, og artikel 47, skal fortolkes således, at det er til hinder for, at der over for en tredjelandstatsborger, som har indgivet en ansøgning om international beskyttelse, træffes afgørelse om tilbagesendelse i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 2008/115, så snart den ansvarlige myndighed giver afslag på denne ansøgning, og dermed inden udfaldet af det søgsmål, som er blevet anlagt ved en domstol til prøvelse af dette afslag.
- 36 Indledningsvis skal det bemærkes, således som den forelæggende ret har anført i sin anmodning om præjudiciel afgørelse, at det i hovedsagen omhandlede påbud om at forlade landet er en afgørelse om tilbagesendelse som omhandlet i artikel 3, nr. 4), i direktiv 2008/115. Bestemmelsen definerer nemlig begrebet »afgørelse om tilbagesendelse« som en administrativ eller retslig afgørelse eller retsakt, der fastslår eller erklærer, at en tredjelandstatsborgers ophold er ulovligt, og som pålægger eller fastslår en forpligtelse for den pågældende til at vende tilbage.
- 37 Det fremgår af direktivets artikel 2, stk. 1, at direktivet finder anvendelse på tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold på en medlemsstats område. Hvad nærmere bestemt angår afgørelser om tilbagesendelse fastsætter direktivets artikel 6, stk. 1, at medlemsstaterne principielt træffer en sådan afgørelse vedrørende enhver tredjelandstatsborger, som opholder sig ulovligt på deres område.
- 38 Med henblik på at fastlægge, om en sådan afgørelse om tilbagesendelse kan træffes vedrørende en tredjelandstatsborger, så snart den ansvarlige myndighed har meddelt afslag på den pågældendes ansøgning om international beskyttelse, skal det derfor for det første efterprøves, om denne statsborger på tidspunktet for afslaget opholder sig ulovligt som omhandlet i direktiv 2008/115.
- 39 I denne henseende følger det af den definition af begrebet »ulovligt ophold«, der er indeholdt i direktivets artikel 3, nr. 2), at enhver tredjelandstatsborger, som er til stede på en medlemsstats område uden at opfylde betingelserne for indrejse, ophold eller bopæl i denne, alene af denne grund opholder sig ulovligt (dom af 7.6.2016, Affum, C-47/15, EU:C:2016:408, præmis 48).
- 40 I overensstemmelse med artikel 7, stk. 1, i direktiv 2005/85 har en ansøger om international beskyttelse lov til – med henblik på proceduren alene – at forblive i medlemsstaten, indtil der i første instans er blevet truffet afgørelse om afslag på ansøgningen om international beskyttelse. Selv om denne ret til at forblive i henhold til den nævnte bestemmelses udtrykkelige ordlyd ikke udgør en ret til ophold, fremgår det imidlertid bl.a. af niende betragtning til direktiv 2008/115, at nævnte ret til at forblive er til hinder for, at opholdet for en ansøger om international beskyttelse anses for »ulovligt« i direktivets forstand i tidsrummet mellem det tidspunkt, hvor den pågældendes ansøgning om international beskyttelse bliver indgivet, og det tidspunkt, hvor der i første instans træffes afgørelse om ansøgningen.

- 41 Således som det utvetydigt fremgår af ordlyden af artikel 7, stk. 1, i direktiv 2005/85, ophører den i bestemmelsen fastsatte ret til at forblive, når den besluttende myndighed træffer afgørelse i første instans om afslag på ansøgningen om international beskyttelse. Når den berørte ikke er blevet meddelt nogen opholdsret eller -tilladelse på et andet retsgrundlag, herunder i henhold til artikel 6, stk. 4, i direktiv 2008/115, der gør det muligt for en ansøger, der har fået afslag, at opfylde betingelserne for indrejse, ophold eller bopæl i den pågældende medlemsstat, er følgen af denne afgørelse om afslag, at ansøgeren straks ved vedtagelsen heraf ikke længere opfylder disse betingelser, således at vedkommende derefter opholder sig ulovligt.
- 42 Artikel 39, stk. 3, litra a), i direktiv 2005/85 gør det ganske vist muligt for medlemsstaterne at fastsætte regler, hvorved ansøgere om international beskyttelse får lov til at forblive på deres område, indtil behandlingen af den sag, som de har anlagt til prøvelse af afslaget på ansøgningen om international beskyttelse, er afsluttet. I det foreliggende tilfælde synes artikel 39/70 i lov af 15. december 1980 at indeholde en regel af denne art, idet den indrømmer ansøgere om international beskyttelse en ret til at forblive i Belgien inden for fristen for at anlægge en sådan sag og under behandlingen af denne, hvilket det tilkommer den forelæggende ret at efterprøve.
- 43 Det er ligeledes korrekt, at Domstolen i præmis 47 og 49 i dom af 30. maj 2013, Arslan (C-534/11, EU:C:2013:343), fastslog, at en tilladelse til at forblive med henblik på udøvelsen af retten til effektive retsmidler til prøvelse af et afslag på en ansøgning om international beskyttelse er til hinder for, at direktiv 2008/115 finder anvendelse på den tredjelandsstatsborger, der har indgivet ansøgningen, indtil udfaldet af den sag, der er blevet anlagt til prøvelse af afslaget herpå.
- 44 Det kan imidlertid ikke af den nævnte dom udledes, at en sådan tilladelse til at forblive skulle være til hinder for, at det – straks ved afslaget på ansøgningen om international beskyttelse og bortset fra det tilfælde, hvor der foreligger en opholdsret eller -tilladelse som omhandlet i nærværende doms præmis 41 – antages, at den berørtes ophold bliver ulovligt som omhandlet i direktiv 2008/115.
- 45 Henset til rækkevidden af de præjudicielle spørgsmål, der blev forelagt i den sag, som førte til den nævnte dom, og henset til den sammenhæng, hvori denne indgik, skal det nemlig for det første bemærkes, at den fortolkning, som blev anlagt i nævnte dom, alene blev lagt til grund med det formål at sikre, at en tilbagesendelsesprocedure ikke fortsætter, når en ansøger, der har fået afslag, har tilladelse til at forblive indtil udfaldet af den pågældendes sag, og særligt, at vedkommende i dette tidsrum ikke bliver frihedsberøvet i medfør af direktivets artikel 15 med henblik på udsendelse.
- 46 For det andet gør hverken artikel 3, nr. 2), i direktiv 2008/115 eller nogen anden bestemmelse i direktivet spørgsmålet om opholdets lovlighed afhængig af udfaldet af et søgsmål til prøvelse af en administrativ afgørelse vedrørende det lovlige opholds ophør eller af den omstændighed, at der ikke foreligger nogen tilladelse til at forblive indtil udfaldet af et sådant søgsmål. Tværtimod forholder det sig således, at mens det som anført i nærværende doms præmis 40 fremgår af artikel 7, stk. 1, i direktiv 2005/85, sammenholdt med niende betragtning til direktiv 2008/115, at retten for en ansøger om international beskyttelse til at forblive på den pågældende medlemsstats område i tidsrummet mellem indgivelsen af ansøgningen og det tidspunkt, hvor der i første instans træffes afgørelse herom, er til hinder for, at den berørtes ophold i dette tidsrum kvalificeres som »ulovligt« som omhandlet i direktiv 2008/115, indeholder hverken direktiv 2005/85 eller direktiv 2008/115 i modsætning hertil nogen bestemmelse eller betragtning, hvori det er fastsat, eller hvoraf det fremgår, at en tilladelse til at forblive på det nævnte område indtil udfaldet af søgsmålet til prøvelse af afslaget på anmodningen for sin del er til hinder for en sådan kvalificering.
- 47 For det tredje hviler direktiv 2008/115 ikke på en idé om, at opholdets ulovlige karakter, og dermed direktivets anvendelse, forudsætter, at der ikke er nogen som helst lovlig mulighed for en tredjelandsstatsborger at forblive på den pågældende medlemsstats område, herunder mens der ventes på udfaldet af en retssag til prøvelse af afgørelsen vedrørende det lovlige opholds ophør. Som det fremgår af 12. betragtning til direktivet, forholder det sig tværtimod således, at direktivet finder

anvendelse på tredjelandsstatsborgere, der, selv om de opholder sig ulovligt, har tilladelse til lovligt at forblive på den pågældende medlemsstats område, idet de endnu ikke kan udsendes. Navnlig fastsætter direktivets artikel 7, at der fastsættes en passende frist for de pågældende personers frivillige udrejse, inden for hvilken disse personer fortsat har tilladelse til at forblive, skønt de opholder sig ulovligt. I overensstemmelse med det nævnte direktivs artikel 5 og artikel 9, stk. 1, er medlemsstaterne desuden forpligtet til at iagttage princippet om non-refoulement for så vidt angår tredjelandsstatsborgere med ulovligt ophold og til at udsætte deres udsendelse i det tilfælde, hvor en sådan vil være i strid med dette princip.

- 48 For det fjerde skal det bemærkes, at det med direktiv 2008/115 hovedsageligt tilsigtes, således som det fremgår af anden og fjerde betragtning til direktivet, at udforme en effektiv udsendelses- og repatrieringspolitik med fuld respekt for de grundlæggende rettigheder og de pågældende personers værdighed (jf. i denne retning dom af 17.7.2014, Pham, C-474/13, EU:C:2014:2096, præmis 20, og af 15.2.2016, N., C-601/15 PPU, EU:C:2016:84, præmis 75 og den deri nævnte retspraksis).
- 49 Dette formål er særligt fastsat i artikel 6, stk. 6, i direktiv 2008/115, der udtrykkeligt giver medlemsstaterne mulighed for at træffe afgørelse om ophør af lovligt ophold sammen med en afgørelse om tilbagesendelse i en og samme administrative afgørelse. Denne mulighed for sammenlægning af disse to afgørelser i en og samme retsakt af administrativ art gør det nemlig muligt for medlemsstaterne at sikre, at de administrative procedurer, der fører til de nævnte afgørelser, og de søgsmål, som bliver anlagt til prøvelse af disse, kombineres eller samles. Således som bl.a. den tjekkiske, den tyske og den nederlandske regering har anført, gør en sådan mulighed for sammenlægning det ligeledes muligt at overvinde praktiske vanskeligheder i forbindelse med meddelelsen af afgørelserne om tilbagesendelse.
- 50 En fortolkning af det nævnte direktiv, hvorefter opholdets ulovlige karakter skulle være udelukket som følge af den omstændighed alene, at der foreligger en tilladelse til at forblive indtil udfaldet af det søgsmål, som er blevet anlagt til prøvelse af afslaget på ansøgningen om international beskyttelse, ville imidlertid svare til, at muligheden for en sådan sammenlægning blev frataget sin effektive virkning, og således gå imod målet om udformningen af en effektiv udsendelses- og repatrieringspolitik. I henhold til en sådan fortolkning ville en afgørelse om tilbagesendelse nemlig først kunne vedtages efter udfaldet af søgsmålet, hvilket risikerer at forsinke iværksættelsen af tilbagesendelsesproceduren og vanskeliggøre denne.
- 51 For det femte skal det for så vidt angår den omstændighed, at det er nødvendigt at iagttage de krav, der følger af retten til effektive retsmidler og af princippet om non-refoulement, som den forelæggende ret har fremhævet i sit spørgsmål, bemærkes, at fortolkningen af såvel direktiv 2008/115 som direktiv 2005/85 skal foretages, således som det fremgår af 24. betragtning til det førstnævnte direktiv og af 8. betragtning til det sidstnævnte, med respekt for de grundlæggende rettigheder og principper, der bl.a. er anerkendt i chartret (jf. i denne retning dom af 17.12.2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, præmis 50).
- 52 Hvad nærmere bestemt angår de i artikel 13 i direktiv 2008/115 fastsatte retsmidler til prøvelse af afgørelser vedrørende tilbagesendelse og de i artikel 39 i direktiv 2005/85 fastsatte retsmidler til prøvelse af afgørelser om afslag på en ansøgning om international beskyttelse skal disse retsmidlers nærmere indhold fastlægges i overensstemmelse med chartrets artikel 47, hvorefter enhver, hvis rettigheder og friheder som sikret af EU-retten er blevet krænket, skal have adgang til effektive retsmidler for en domstol under overholdelse af de betingelser, der er fastsat i nævnte artikel (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, præmis 45, og af 17.12.2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, præmis 51).
- 53 Det skal ligeledes bemærkes, at princippet om non-refoulement er sikret som en grundlæggende rettighed i chartrets artikel 18 og artikel 19, stk. 2 (dom af 24.6.2015, H.T., C-373/13, EU:C:2015:413, præmis 65), og at princippet bl.a. er bekræftet i anden betragtning til direktiv 2005/85 samt i ottende

betragtning til og artikel 5 i direktiv 2008/115. Desuden fastsætter chartrets artikel 18, såvel som artikel 78, stk. 1, TEUF, at Genèvekonventionens regler skal overholdes (jf. i denne retning dom af 21.12.2011, N.S. m.fl., C-411/10 og C-493/10, EU:C:2011:865, præmis 75).

- 54 Det fremgår af Domstolens praksis, at når en stat beslutter at tilbagesende en ansøger om international beskyttelse til et land, hvor der er vægtige grunde til at tro, at den pågældende har en reel risiko for at blive udsat for en behandling, der er i strid med chartrets artikel 18, sammenholdt med Genèvekonventionens artikel 33, eller med chartrets artikel 19, stk. 2, kræver den i chartrets artikel 47 fastsatte ret til en effektiv domstolsbeskyttelse, at denne ansøger råder over et retsmiddel med fuld opsættende virkning for fuldbyrdelsen af den foranstaltning, i henhold til hvilken den pågældende kan tilbagesendes (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, præmis 52, og af 17.12.2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, præmis 54).
- 55 Domstolen har ganske vist allerede fastslået, at det forhold, at der for et retsmiddel iværksat til prøvelse alene af en afgørelse om afslag på en ansøgning om international beskyttelse ikke er foreskrevet opsættende virkning, principielt er i overensstemmelse med princippet om non-refoulement og chartrets artikel 47, for så vidt som fuldbyrdelsen af en sådan afgørelse ikke i sig selv kan føre til udsendelse af den pågældende tredjelandstatsborger (jf. i denne retning dom af 17.12.2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, præmis 56).
- 56 Det retsmiddel, der iværksættes til prøvelse af en afgørelse om tilbagesendelse som omhandlet i artikel 6 i direktiv 2008/115, skal – for at sikre, at kravene hidrørende fra princippet om non-refoulement og chartrets artikel 47 bliver overholdt med hensyn til den pågældende tredjelandstatsborger – derimod have fuld opsættende virkning, idet denne afgørelse kan udsætte den nævnte statsborger for en alvorlig risiko for at blive udsat for behandling, der er i strid med chartrets artikel 18, sammenholdt med Genèvekonventionens artikel 33, eller for behandling, som er i strid med chartrets artikel 19, stk. 2 (jf. i denne retning dom af 18.12.2014, Abdida, C-562/13, EU:C:2014:2453, præmis 52 og 53, og af 17.12.2015, Tall, C-239/14, EU:C:2015:824, præmis 57 og 58). Dette gælder så meget desto mere, når der er tale om en eventuel afgørelse om udsendelse som omhandlet i direktivets artikel 8, stk. 3.
- 57 Når dette er sagt, indeholder hverken artikel 39 i direktiv 2005/85 og artikel 13 i direktiv 2008/115 eller chartrets artikel 47, sammenholdt med de i chartrets artikel 18 og artikel 19, stk. 2, indeholdte garantier, noget krav om, at der skal være adgang til behandling i to instanser. Det er nemlig alene vigtigt, at der er mulighed for at få prøvet sagen ved en retsinstans (jf. i denne retning dom af 28.7.2011, Samba Diouf, C-69/10, EU:C:2011:524, præmis 69).
- 58 Det følger heraf med hensyn til en afgørelse om tilbagesendelse og en eventuel afgørelse om udsendelse, at den beskyttelse, der er uløseligt knyttet til retten til effektive retsmidler og til princippet om non-refoulement, skal sikres ved, at ansøgeren om international beskyttelse i det mindste ved én retsinstans indrømmes en ret til effektive retsmidler med fuld opsættende virkning. Under forudsætning af, at dette krav overholdes fuldt ud, er den omstændighed alene, at den berørtes ophold anses for ulovligt som omhandlet i direktiv 2008/115, så snart den ansvarlige myndighed giver afslag i første instans på ansøgningen om international beskyttelse, og at en afgørelse om tilbagesendelse derfor kan træffes straks efter dette afslag eller sammen med afslaget i en og samme administrative retsakt, hverken i strid med princippet om non-refoulement eller retten til effektive retsmidler.
- 59 Henset til samtlige ovenstående betragtninger skal det fastslås, at medmindre en tredjelandstatsborger er blevet meddelt en opholdsret eller -tilladelse som omhandlet i artikel 6, stk. 4, i direktiv 2008/115, opholder den pågældende sig ulovligt i direktivets forstand, så snart den ansvarlige myndighed har meddelt afslag i første instans på vedkommendes ansøgning om international beskyttelse, hvilket gælder, uanset om der foreligger en tilladelse til at forblive indtil udfaldet af søgsmålet til prøvelse af denne afgørelse. En afgørelse om tilbagesendelse kan derfor principielt træffes over for en sådan statsborger straks efter det nævnte afslag eller samtidig hermed i en og samme administrative retsakt.

- 60 Når dette er sagt, skal det dernæst bemærkes, at medlemsstaterne er forpligtet til at sørge for, at enhver afgørelse om tilbagesendelse overholder de retssikkerhedsgarantier, der er fastsat i kapitel III i direktiv 2008/115, og de øvrige relevante bestemmelser i EU-retten og national lovgivning. Denne forpligtelse er udtrykkeligt fastsat i direktivets artikel 6, stk. 6, i det tilfælde, hvor afgørelsen om tilbagesendelse træffes samtidig med, at den ansvarlige myndighed træffer afgørelse i første instans om afslag på ansøgningen om international beskyttelse. Forpligtelsen skal ligeledes finde anvendelse i en situation såsom den i hovedsagen omhandlede, hvor afgørelsen om tilbagesendelse blev truffet straks efter, at en anden myndighed i en særskilt retsakt af administrativ art havde meddelt afslag på ansøgningen om international beskyttelse.
- 61 I denne sammenhæng skal medlemsstaterne sikre den fulde virkning af det søgsmål, der anlægges til prøvelse af afslaget på ansøgningen om international beskyttelse, under iagttagelse af princippet om processuel ligestilling, hvilket bl.a. forudsætter, at samtlige virkninger af afgørelsen om tilbagesendelse suspenderes under anlæggelsen af dette søgsmål og, såfremt et sådant søgsmål er blevet anlagt, indtil udfaldet heraf.
- 62 I denne henseende er det ikke tilstrækkeligt, at den pågældende medlemsstat afstår fra at foretage en tvangsfuldbyrdelse af afgørelsen om tilbagesendelse. Det er tværtimod nødvendigt, at samtlige retsvirkninger af denne afgørelse suspenderes, og dermed særligt, at den i artikel 7 i direktiv 2008/115 fastsatte frist for frivillig udrejse ikke begynder at løbe, så længe den berørte har tilladelse til at forblive. Desuden kan den pågældende i dette tidsrum ikke frihedsberøves med henblik på udsendelse i henhold til direktivets artikel 15.
- 63 Desuden skal den berørte, indtil udfaldet af søgsmålet til prøvelse af det afslag på den pågældendes ansøgning om international beskyttelse, som den ansvarlige myndighed har meddelt i første instans, principielt kunne påberåbe sig de rettigheder, der følger af direktiv 2003/9. Dette direktivs artikel 3, stk. 1, gør nemlig kun anvendelsen af direktivet betinget af, at der foreligger en tilladelse til at opholde sig på området som ansøger, og udelukker derfor ikke en sådan anvendelse i det tilfælde, hvor den berørte, skønt vedkommende har en sådan tilladelse, opholder sig ulovligt som omhandlet i direktiv 2008/115. I denne henseende fremgår det af artikel 2, litra c), i direktiv 2003/9, at den berørte bevarer sin status som ansøger om international beskyttelse i direktivets forstand, så længe der endnu ikke er taget endelig stilling til den pågældendes ansøgning (jf. i denne retning dom af 27.9.2012, *Cimade og GISTI*, C-179/11, EU:C:2012:594, præmis 53).
- 64 Desuden bemærkes, at for så vidt som en ansøger om international beskyttelse, uanset om der straks efter, at den ansvarlige myndighed har meddelt afslag i første instans på ansøgningen om international beskyttelse, eller samtidig hermed i en og samme administrative retsakt er blevet truffet afgørelse om tilbagesendelse, skal have tilladelse til at forblive indtil udfaldet af søgsmålet til prøvelse af dette afslag, er medlemsstaterne forpligtet til at gøre det muligt for de pågældende personer at påberåbe sig enhver ændring i omstændighederne, der er indtrådt efter vedtagelsen af denne afgørelse om tilbagesendelse, og som kan have en væsentlig indvirkning på bedømmelsen af den berørtes situation i lyset af direktiv 2008/115, herunder direktivets artikel 5.
- 65 Endelig bemærkes, at medlemsstaterne, således som det fremgår af sjette betragtning til direktiv 2008/115, skal sikre en retfærdig og gennemsigtig tilbagesendelsesprocedure (jf. i denne retning dom af 5.6.2014, *Mahdi*, C-146/14 PPU, EU:C:2014:1320, præmis 40, og af 5.11.2014, *Mukarubega*, C-166/13, EU:C:2014:2336, præmis 61). I denne forbindelse tilkommer det disse myndigheder, når afgørelsen om tilbagesendelse træffes straks efter, at den ansvarlige myndighed har meddelt afslag i første instans på ansøgningen om international beskyttelse, eller samtidig hermed i en og samme administrative retsakt, at sørge for, at den pågældende ansøger om international beskyttelse på en gennemsigtig måde oplyses om iagttagelsen af de garantier, som er anført i nærværende doms præmis 61-64.

- 66 I det foreliggende tilfælde har den forelæggende ret anført, at selv om den i hovedsagen omhandlede afgørelse om tilbagesendelse ikke kan tvangsfuldbyrdes inden udfaldet af det søgsmål, som Sadikou Gnandi har anlagt til prøvelse af afslaget på hans ansøgning om international beskyttelse, er den ikke desto mindre bebyrdende for ham, idet den forpligter ham til at forlade Belgien. Med forbehold af den forelæggende rets prøvelse heraf synes den garanti, der er nævnt i nærværende doms præmis 61 og 62, og hvorefter tilbagesendelsesproceduren skal suspenderes indtil udfaldet af det nævnte søgsmål, således ikke at være opfyldt.
- 67 Henset til de ovenstående betragtninger skal det præjudicielle spørgsmål besvares med, at direktiv 2008/115, sammenholdt med direktiv 2005/85, og i lyset af det princip om non-refoulement og den adgang til effektive retsmidler, der er fastsat i chartrets artikel 18, artikel 19, stk. 2, og artikel 47, skal fortolkes således, at det ikke er til hinder for, at der over for en tredjelandstatsborger, som har indgivet en ansøgning om international beskyttelse, træffes afgørelse om tilbagesendelse i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 2008/115, så snart den ansvarlige myndighed meddeler afslag på denne ansøgning eller samtidig hermed i en og samme administrative retsakt, og dermed inden udfaldet af det søgsmål, der er blevet anlagt ved en domstol til prøvelse af dette afslag, forudsat bl.a., at den pågældende medlemsstat sikrer, at samtlige retsvirkninger af afgørelsen om tilbagesendelse suspenderes indtil udfaldet af det nævnte søgsmål, at ansøgeren i dette tidsrum kan påberåbe sig de rettigheder, der følger af direktiv 2003/9, samt at vedkommende kan påberåbe sig enhver ændring i omstændighederne, der er indtrådt efter vedtagelsen af afgørelsen om tilbagesendelse, og som kan have en væsentlig indvirkning på bedømmelsen af den berørtes situation i lyset af direktiv 2008/115, herunder direktivets artikel 5, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve.

Sagsomkostninger

- 68 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Store Afdeling) for ret:

Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/115/EF af 16. december 2008 om fælles standarder og procedurer i medlemsstaterne for tilbagesendelse af tredjelandstatsborgere med ulovligt ophold, sammenholdt med Rådets direktiv 2005/85/EF af 1. december 2005 om minimumsstandarder for procedurer for tildeling og fratagelse af flygtningestatus i medlemsstaterne, skal i lyset af det princip om non-refoulement og den adgang til effektive retsmidler, som er fastsat i artikel 18, artikel 19, stk. 2, og artikel 47 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, fortolkes således, at det ikke er til hinder for, at der over for en tredjelandstatsborger, som har indgivet en ansøgning om international beskyttelse, træffes afgørelse om tilbagesendelse i henhold til artikel 6, stk. 1, i direktiv 2008/115, så snart den ansvarlige myndighed meddeler afslag på denne ansøgning eller samtidig hermed i en og samme administrative retsakt, og dermed inden udfaldet af det søgsmål, der er blevet anlagt ved en domstol til prøvelse af dette afslag, forudsat bl.a., at den pågældende medlemsstat sikrer, at samtlige retsvirkninger af afgørelsen om tilbagesendelse suspenderes indtil udfaldet af det nævnte søgsmål, at ansøgeren i dette tidsrum kan påberåbe sig de rettigheder, der følger af Rådets direktiv 2003/9/EF af 27. januar 2003 om fastlæggelse af minimumsstandarder for modtagelse af asylansøgere i medlemsstaterne, samt at vedkommende kan påberåbe sig enhver ændring i omstændighederne, der er indtrådt efter vedtagelsen af afgørelsen om tilbagesendelse, og som kan have en væsentlig indvirkning på bedømmelsen af den berørtes situation i lyset af direktiv 2008/115, herunder direktivets artikel 5, hvilket det tilkommer den nationale ret at efterprøve.

Underskrifter